

Oponentský posudek na magisterskou diplomovou práci

Matouš Jirák, Štuková výzdoba letohrádku Hvězda
vedoucí práce: Prof. PhDr. Mojmír Horyna
Ústav pro dějiny umění FF UK
Praha 2006

Hned na počátku své práce vyrazil pro jistotu Matouš Jirák každému oponentovi zbraň z ruky upozorněním na článek 9, odstavec 12 studijního řádu FF UK, který zpravuje, že magisterská práce „nemusí přinášet nové vědecké poznatky, student musí prokázat schopnost samostatného tvůrčího zpracování problematiky“. Jiráková práce v mnoha aspektech tuto vytčenou hranici překonává. Krok po kroku mapuje jedno ze stěžejních témat uměnovědy zabývající se renesancí v českých zemích.

Práce má pevnou, logicky vystavěnou obsahovou strukturu. Zprvu se zabývá technologií práce v štuku, poté sumárně shromáždí literaturu k danému tématu v rozmezí 16. – 20. století se stručnou, mnohdy kritickou charakteristikou jednotlivých titulů, následuje rozsáhlá, detailní fotografická a kresebná dokumentace (kde je štuková výzdoba promítnuta na půdorys jednotlivých prostor letohrádku Hvězda), která tvoří jeden ze zásadních přínosů Jirákovy diplomové práce.

V dalších částech textu se autor podrobněji zabývá ikonografickým programem výzdoby (též v souvislosti s citovanými antickými literárními předlohami) a kriticky se přitom vyrovnává s recentní literaturou; věnuje též pozornost vztahu geometrických systémů členění kleneb místností v přízemí Hvězdy k jejich antickým vzorům.

Pokud jde o inspirační vlivy, Matouš Jirák sleduje souvislost štuků z Hvězdy s tvorbou Giovanniho da Udine a jeho dílny ve Vatikáně a zejména s pracemi antickými. Právě zde přesvědčivě doplňuje a rozvíjí komparaci (jíž se kdysi zabýval hlavně Miloš Suchomel) o celou řadu dosud neznámých předloh a své úvahy završuje konstatováním, že „výzdoba letohrádku Hvězda je evidentním dokladem snahy evokovat starořímský prostor“.

Pokud jde o záalpská díla, autor analyzuje zejména vztah štukové výzdoby z Hvězdy k štukaturám Španělského sálu v zámku Ambras a ke kamenným reliéfům letohrádku Belveder. Dokončení výzdoby přízemí Hvězdy datuje na podkladě zprávy Bonifáce Wohlmuta pravděpodobně do roku 1560. V otázce autorství je Matouš Jirák oprávněně zdrženlivý, vyzdvihuje úzký vztah štuků zejména k antickým pracem v jihoitalském Pozzuoli; otázku vůdčí osobnosti umělecké výzdoby nechává otevřenou s tím, že se snad na štukatérských pracech mohl podílet i Antonio Brocco a některý ze spolupracovníků Paola della Stella. Zkoumá úlohu objednavatele Hvězdy arciknížete Ferdinanda Tyrolského v souvislosti s ikonografickým programem štukové výzdoby a nastoluje podnětnou hypotézu v tom smyslu, že by tento problém pomohla osvětlit znalost literárních děl, která Ferdinand přečetl do roku 1555, tedy do doby, kdy se počalo se stavbou letohrádku.

V Jirákově textu upozorňuji pouze na jednu menší nepřesnost, kterou snad lze připsat na vrub stylistickému zkratu. Na str. 161-162 Jirák identifikuje štuk muže v plné zbroji jako Herkula, eventuálně jako Herkulova synovce Ioláa a píše: „Zpodobený muž je tedy patrně Herkulem, případně lze uvažovat i o Ioláovi, který byl k hrdinovi ve stejném příbuzenském

vztahu, jako arcikníže Ferdinand k Maxmiliánu II.“ K tomu dodávám, že Ferdinand Tyrolský a Maxmilián II. byli bratři.

Jestliže se Matouš Jirák bude dále zabývat identifikací některých motivů a výjevů štukové výzdoby Hvězdy, předpokládám, že v některých případech by mu mohla být nápomocna komparace s některými pracemi z oblasti drobných renesančních bronzů, zejména pak s italskými plaketami a medailemi. Ty totiž měly často důležitou prostředkující a inspirační roli.

Pokud by autor uvažoval o budoucím publikování své práce, stálo by za úvahu namísto některých dlouze citovaných pasáží z děl antické literatury použít bibliografické odkazy a v některých případech „vybrousit“ stylistickou stránku jazyka.

Matouš Jirák osvědčil ve svém textu precizní znalost tématu a kritický přístup k publikované literatuře. Jeho práci doporučuji k obhájení.

Jan Chlábec 4.9.2006

PhDr. Jan Chlábec, Ph.D.
Ústav dějin umění AV ČR